

Magyar Országos Közös Katalógus

A közhasznú tevékenységről szóló rövid tartalmi beszámoló – 2014.

Szervezési, tervezési feladatok

A Magyar Országos Közös Katalógus Egyesület (MOKKA) a könyvtárak szakmai érdekeit képviseli az általuk létrehozott és fenntartott központi adatbázis fejlesztésével és szolgáltatásával kapcsolatban.

A 2014. november 17-én tartott közgyűlés elfogadta az egyesület alapszabályának az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény, illetve az új Ptk. (2013. évi V.tv.) hatályba lépése miatt szükségessé vált módosításait. Az alapszabály módosítása a MOKKA alapvető céljában, tevékenységében és működésében változásokat nem jelent.

Az egyesület célja tehát a magyar könyvtárak és használók dokumentum- és információ-ellátásának alapját szolgáló országos közös katalógizálási rendszer és katalógus létrehozása és működtetése. Az alapszabály lehetővé teszi, hogy az egyesület az ezzel kapcsolatos fejlesztési feladatok ellátását, valamint a rendszer üzemeltetését az egyesület bármely meghatározott tagjának átadhassa. Ennek alapján a 2001. december 9-én aláírt megállapodással a MOKKA üzemeltetése és fejlesztése a nemzeti könyvtár hatáskörébe került át, míg az adatbázis továbbra is az egyesület, az abban található rekordok a tagkönyvtárak tulajdonát képezik. Ez a megállapodás továbbra is érvényben van.

Az egyesület alapító tagkönyvtárai a magyar könyvtári állományokban található külföldi dokumentumok (címek) mintegy 70 %-át és a magyar dokumentumoknak lényegében 100 %-át birtokolták. A további tagkönyvtárak csatlakozása megerősítette a MOKKA magyarországi közös katalógus funkcióját, és világossá vált, hogy bármilyen országos szolgáltatásnak ez az adatbázis lehet az alapja. A fejlesztésekhez időről időre szükség van az adatbázis felhasználására – így történt ez azon két nagy, európai uniós finanszírozású pályázat esetében, amelyek a MOKKA, illetve a MOKKA-ODR fejlesztését tűzték ki célul. 2014-ben, amikor világossá vált, hogy az ELDORADO projekt sem valósítható meg a MOKKA nélkül, olyan felhasználási szerződés megkötésére került sor az Országos Széchényi Könyvtár és a MOKKA Egyesület között, amely immár időbeli korlátozás nélkül lehetővé teszi a MOKKA adatbázis adatainak felhasználását országos szolgáltatások kialakításához.

Működési feltételek, kommunikáció

A MOKKA elsődleges szervere az OSZK-ban található, a Szegedi Tudományegyetem Klebelsberg Könyvtára a mentésekhez és a fejlesztésekhez szükséges tárhelykapacitást biztosítja, az ODR-funkciók üzemeltetését pedig a Debreceni Egyetemi és Nemzeti Könyvtár biztosítja. A rendszergazda, illetve az adatbázis adatainak tartalmáért és a kommunikációért felelős munkatársak az OSZK, a szegedi illetve a debreceni egyetemi könyvtár munkatársai.

Az elmúlt évben MOKKA működésében változás nem történt. Ez nem okvetlenül jó hír, hiszen azt is jelenti, hogy azok a gondok, amelyek korábban a betöltésekkel kapcsolatban

jelentkeztek, most is előfordulnak. Az elmúlt évben pályázati vagy egyéb külső forrás a MOKKA működésének, üzemeltetésének javítására nem volt.

Az említett működési problémák elsősorban az üzemeltetés nehézségeire vezethetők vissza. A MOKKA adatbázis karbantartása, tisztítása, újabb dokumentumtípusok beillesztése, illetve az egymástól sokban különböző feltöltési gyakorlatok kezelése lényegesen nagyobb ráfordítást igényel, mint amilyen erőforrás jelenleg rendelkezésre áll. Az üzemeltető Országos Széchényi Könyvtár 2014. telén felállított egy MOKKA-Bizottságot azzal a céllal, hogy az megvizsgálja a MOKKA lehetőleg minél több problémáját, és valamiféle megoldási javaslattal álljon elő.

Továbbra is működik az egyesület tagjainak levelezőlistája, illetve az egyesület honlapja. Utóbbi 2014-ben sok kritikát kapott – joggal – a frissítések hiánya miatt.

2014-ben két alkalommal volt közgyűlés. Ebben az évben kifejezetten a MOKKA működésével, fejlesztési terveivel kapcsolatos fórum nem volt, de az érthetően a figyelem középpontjában álló ELDORADO-projekttel kapcsolatos rendezvényeken a MOKKA képviselői is jelen voltak, és figyelemmel kísérték és kísérik a fejlesztések módját és irányát.

Taglétszám

Az egyesületnek jelenleg 112 tagja van: a 15 alapító tagkönyvtár mellett 25 partnerkönyvtár 25 és 14 tagozati partnerkönyvtár (csak MOKKA-R tagok). A könyvtárak tartalmi fejlesztésére fordítható TÁMOP pályázatok megvalósítása során számos további könyvtár vállalt feltöltést az országos közös katalógusba. Ezen intézmények közül sok csak egyszeri betöltést vállalt, illetve költségvetése hosszabb távon nem teszi lehetővé tagdíj fizetését. Ezen intézményekre tekintettel hozta létre az egyesület a nem fizető partnerkönyvtár

A nem fizető partnerkönyvtárak közé azok tartoznak, amelyek a TÁMOP-pályázatban vállaltak feltöltést az országos adatbázisba, de költségvetésük nem tesz lehetővé tagdíj-fizetést – ilyen 58 van.

Ennél jóval több, összesen 334 könyvtárnak vannak bent lelőhelyadatai a rendszerben. Közülük jelenleg 74 könyvtár van kurrens betöltésre állítva (ami azt jelenti, hogy ha küldik a rekordokat, a rájuk jellemző beállított szabályok szerint automatikusan bekerülnek a MOKKÁ-ba)

Egyházi: 1; felsőoktatási: 21; intézményi: 3; iskolai: 2; megyei: 15; nemzeti 1 + NPA, +MEK; szakkönyvtár: 14; városi: 16) közülük gyakorlatilag napi gyakorisággal 30-32 könyvtár tölt fel.

Tartalom, használat

Jelenleg (2015.05.16-ai lekérdezés alapján) az adatbázisban található rekordok száma: 7.145.740. Ha az összesítésbe nem számoljuk bele a kötetjellegű és analitikus rekordokat, ez a szám 5.597.844. A rekordokhoz tartozó összes példányok száma: 17.827.0337 (ebből tényleges példány: 12.667.819; a többi generált). Az előző számok nem tartalmazzák a folyóirat állományadatokat.

Az elmúlt évben több nagy katalógus (MTAK, OSZK, SZTE) rekordjainak törlése és újratöltése történt meg.

Megvalósult néhány technológiai újítás:

- lezajlott a betöltő mechanizmus gyorsítása;
- finomodtak a betöltéskori ellenőrzések;
- kialakult az analitikus rekordok kezelésének módja:
  - a felületen a szülő rekordjuk adataival együtt jelennek meg;
  - saját állományadatuk nincsen, de szülőrekordjuk állományadatait megjeleníti a felület;
  - ODR kéreleddel is együtt kezelődik a szülőrekord és az analitikus rekord;
  - azoknak a cikkeknek az estében, amelyeknek nincsen formálisan szülő rekordja, a rendszer keresést ajánl a szülőrekord megtalálására

Ezeknek a funkcióknak a tesztelése folyik, a közeljövőben kerülnek ki az éles rendszerbe is.

Az adatbázis használata

2014 január 1. és 2014. december 31. között a MOKKA adatbázist (www.mokka.hu) 46.062 látogató használta 109.476 munkamenet során. Az ODR portálon (www.odrportal.hu) 85.764 látogató 213.681 munkamenetet hajtott végre. Az átlagon munkamenetek 7-8 perc hosszúak. A két webhely használata – csekély visszaeséssel a nyári hónapokban – az év során nagyjából egyenletesnek volt mondható.

Szeged, 2015. május 19.

Keveházi Katalin

elnök